

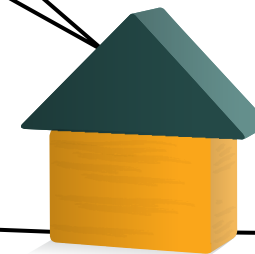

Законови права и помощ за жертви на престъпни деяния в Норвегия

Ако сте жертва на престъпно деяние под формата на физическо и/или психическо насилие, сексуално малтретиране, насилствен брак, генитално осакатяване или трафик на хора, вие имате законово право на помощ и защита. Настоящата брошура съдържа информация за вашите права, както и за това, къде можете да получите помощ.

**“НИКОЙ НЕ ЗНАЕ КАКВО СЕ СЛУЧВА В
МОЯ ДОМ. НИКОЙ ДРУГ НЕ ПОЗНАВА
БОЛКАТА, КОЯТО ИЗПИТВАМ.”**

(Думи на жена от селището Мазокрус, Пуно, Перу)

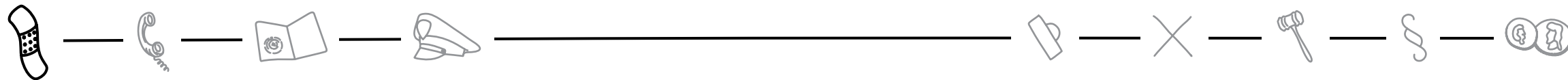

Arbins gate 7, 0253 Oslo
T: 22 84 29 50
W: www.jurk.no

Storgata 11, 0155 Oslo
T: 23 01 03 41
W: www.kriesenter.com

28.01.2010

Брошурата се издава с подкрепата на Министерство на правосъдието, 2008 г.

1. НАСИЛИЕ

1.1 Вие сте жертва на престъпно деяние, ако някой:

- ви удря, рита, опитва се да ви удуши или ви наранява с нож или друг предмет;
- ви причинява физически увреждания, като сериозни порезни рани, синини или счупени кости;
- ви принуждава да извършвате сексуални действия против волята си;
- ви заплашва, че ще бъдете убита или ще ви бъдат причинени сериозни физически увреждания като споменатите по-горе;
- ви принуждава да сключите брак против волята си (насилствен брак);
- ви превръща в жертва на трафика на хора (повече за трафика на хора можете да прочетете в т. 1.2);
- ви подлага на женско обрязване (генитално осакатяване);
- физически ограничава вашата свобода на движение – заключва ви например.

Ако вашите деца са били подложени на насилствени действия или сексуално малтретиране, това също се счита за престъпно деяние.

Постоянните заплахи или малтретиране също се считат за

престъпления независимо от физическите или психическите увреждания, които са ви причинени вследствие на подобно поведение.

Такива деяния са престъпления дори и ако извършителят им е:

- вашият настоящ или бивш съпруг или мъжът, с когото съжителствате, или приятел/приятелка;
- вашите родни баща и майка или втори родители;
- вашите деца;
- човек, който обитава дома ви – например някой, с когото съжителствате и имате общо домакинство.

Подобни деяния се считат за престъпление и ако отговорното за тях лице е било под въздействието на алкохол или наркотици в момента на извършването им.

1.2 Кога се счита, че сте жертва на трафик на хора?

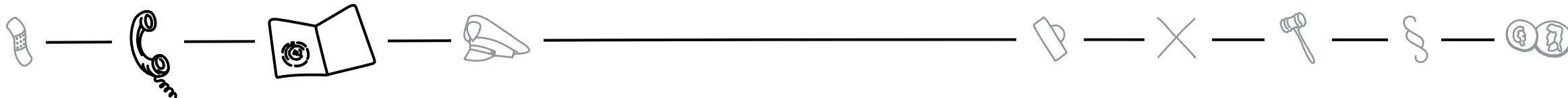
Ако дадено лице извършва някое от изброените по-долу действия, като за целта прибягва до насилие и/или заплахи, възползва се от уязвимото състояние на жертвата или се държи по неправилен начин:

1. Използва ви с цел проституция или за други сексуални занимания.
2. Принуждава ви да просите или извършвате друга работа.
3. Възползва се от вас, като ви принуждава да поемете активна военна служба в друга държава.
4. Отстранява ваши органи против волята ви.

1.3 Вие сте обект на експлоатация, ако:

- не ви се позволява да задържите за себе си спечелените от вас пари или ви се предоставя само незначителна част от тях;
- ви бъде наложен паричен дълг, който не е действителен, но ви се казва, че трябва да го изплатите;
- нямате право на собствен избор по отношение на това, кога и къде печелите пари, или не ви позволяват да преустановите работа, когато пожелаете;
- са ви дадени фалшиви документи за самоличност и пътни документи или нямате достъп до собствените си документи, или не разполагате с никакви документи.

Дадено лице се възползва от вашето уязвимо състояние, когато се опитва да ви убеди да се съгласите да бъдете експлоатирана в ситуация, при която съзнавате, че всъщност нямате никакъв избор.

2.) КЪДЕ МОЖЕТЕ ДА ПОЛУЧИТЕ ПОМОЩ?

Ако сте жертва на престъпно деяние, можете да се обърнете към някой кризисен център. Можете да се обадите по телефона и да получите информация за вашите права, както и полезни съвети. Можете да отидете за разговор на място, за да ви бъде предоставена допълнителна консултация. Ако вие и вашите деца се нуждаете от защита и помощ, можете да живеете известно време в центъра безплатно. Телефонните номера на кризисния център могат да се намерят на следния уебсайт: www.krisesenter.com.

МОЖЕТЕ ДА СЕ СВЪРЖЕТЕ И С:

- полицията – телефонният номер на вашето районно полицейско управление е 02800. Номерът за спешни случаи е 112;
- можете да се обадите безплатно за съвет и указания на телефон 800 40 008, www.stottetelefon.no
- проект ROSA (възстановяване, приют, безопасност, помощ), по линия на който се предоставят указания и информация за жертви на трафик на хора телефон 22 33 11 60, www.rosa-help.no;
- горещата телефонна линия на Норвежкия Червен кръст за жертви на насилствен брак телефон 815 55 201; kompetanseteamet@imdi.no
- Компетентната група за борба с насилствен брак телефон 47 80 90 50
- можете да се обадите безплатно и на националната гореща телефонна линия за жертви на кръвосмешение и сексуално малтретиране – телефон 800 57 000;
- Консултантската служба за жертви на престъпления телефон 815 20 077, www.kriminalitetsofre.no;
- Центъра за жертви на малтретиране или отделението за бърза помощ към районната болница по местоживееие или където в момента пребивавате;
- женската и детска консултация или службата за брачни консултации по местоживееие.

3.) РАЗРЕШЕНИЕ ЗА ПРЕБИВАВАНЕ В НОРВЕГИЯ ЗА ЖЕНИ – ЖЕРТВИ НА СЕКСУАЛНО МАЛТРЕТИРАНЕ ОТ СТРАНА НА СЪПРУГА

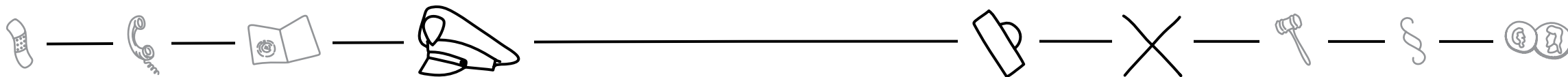
Ако имате позволение за пребиваване в Норвегия, за да сте със своя съпруг, вие имате право да кандидатствате за разрешение за пребиваване в страната след три години. Ако се разделите със съпруга си, преди да сте получили това разрешение, вие повече нямате право да пребивавате в Норвегия.

Можете обаче да кандидатствате за разрешение за пребиваване, ако вие или децата ви сте били подложени на физическо или психическо малтретиране от страна на вашия семеен партньор, докато сте живели заедно. Няма значение дали съжителството е било прекратено по ваше желание, или по желание на вашия съпруг.

Необходимо е да докажете, че сте били жертва на малтретиране. Можете да докажете това въз основа на ваши собствени показания или показания от страна на лекар, кризисен център, психолог, женска и детска консултация, приятелки или което и да било друго лице, свидетел на упражненото върху вас малтретиране.

Не е нужно да подавате оплакване, но ще бъде необходимо да говорите с полицията. След това те ще изготвят доклад въз основа на показанията ви и представените от ваша страна документи и ще изпратят този доклад до Норвежката дирекция за имиграция (UDI) с приложена към него молба от вас за разрешение за пребиваване.

Имате право да се възползвате от адвокат само ако тази ваша молба бъде отхвърлена.

4. ПОДАВАНЕ НА ОПЛАКВАНЕ ПОЛИЦИЯТА

Изключително важно е да подадете оплакване в полицията, ако сте жертва на малтретиране или на други престъпни действия. Една от причините за това е, че трябва да сте подали оплакване в полицията, ако искате да кандидатствате пред държавата за получаване на компенсация като жертва на насилие. Допълнителна информация по този въпрос можете да намерите в точка 9.

4.1. Как да подам оплакване в полицията?

Необходимо е да подадете оплакване в районното полицейско управление по местоживеее или там, където пребивавате. Имате право да говорите с полицията, без да е необходимо да подавате оплакване. Полицията има право да повдигне обвинение в случаи на тежки престъпления като малтретиране на малолетни или изнасилване. Това означава, че органите на властта ще продължат да разследват случая, без да е нужно вие или друго лице да повдигате обвинение за извършено спрямо вас малтретиране. Имате право да бъдете придружени от приятел или да получите помощ от адвокат, преди да подадете оплакване. Допълнителна информация по този въпрос можете да намерите в точка 7.

4.2. Какво се случва в полицейското управление?

- Когато отидете в полицейското управление, ще разговаряте със следовател. В началото обикновено ви се дава възможност да разкажете със свои думи какво се е случило. След това следователят ще ви зададе въпроси, за да се сдобие с повече фактическа информация, въз основа на която да проведе разследване на случая. Ето защо е важно да опишете всичко случило се. Разкажете с колкото се може повече подробности преживяното от вас. Би било полезно например да подготвите

предварително в писмен вид описание на случая и да отидете в полицията с този документ. По време на разследването полицията ще търси доказателства, на базата на които да може да повдигне обвинение.

- Ако сте била подложена на насилие и имате видими наранявания, ще им бъде направена снимка. Ако сте била изнасилена, от полицията ще ви отведат до център за жертви на малтретиране, за да бъдете прегледана от лекар, който да документира причинените ви наранявания, както и да осигури чрез гинекологичен преглед необходимите доказателства за разследващите органи.
- В полицията ще ви попитат и дали ще искате лицето, което ви е малтретирало, да ви изплати обезщетение, в случай че срещу това лице започне съдебен процес. Важно е да кажете, ако желаете обезщетение.
- Необходимо е да подпишете оплакването. След това ще ви бъде предоставено потвърждение в писмен вид за това, че сте подали оплакване за случилото се.
- Възможно е от полицията да предприемат мерки за ваша защита – например да издадат на лицето, извършило насилие над вас, ограничителна заповед или да ви предоставят устройство за сигнализиране в случай на заплахата.

5. УСТРОЙСТВА ЗА СИГНАЛИЗИРАНЕ В СЛУЧАЙ НА ЗАПЛАХА ОТ НАСИЛИЕ

Ако сте подложена на заплахи или директно насилие, от полицията може да ви предоставят безплатно устройство за сигнализиране при заплахата. Тези устройства са директно свързани с центъра за спешни случаи към полицията, така че можете да установите незабавна връзка с полицейските власти, ако бъдете заплашена.

5.1. Как мога да получа такова устройство за сигнализиране при заплахата?

За да ви бъде предоставено такова устройство, не е нужно да подавате оплакване в полицията за престъпно деяние, но е необходимо вие или упълномощено от вас лице да подадете молба за получаването му. От полицията ще ви съдействат в това отношение.

5.2. За какъв период от време мога да разполагам с устройство за сигнализиране?

Ако ви бъде предоставено устройство за сигнализиране при заплахата, ще можете да го ползвате в продължение на три месеца. След това полицията ще анализира в каква степен сте в безопасност и ще вземе решение дали да задържите устройството за още известно време.

6. ОГРАНИЧИТЕЛНИ ЗАПОВЕДИ

6.1. Какво представлява ограничителната заповед?

Ограничителната заповед е мярка, чрез която на лицето, за което е издадена, му се забранява да пребивава на определено място, да ви посещава или да установява друга форма на контакт с вас. Такива форми на контакт например могат да бъдат телефонни обаждания, имейли, писма или текстови съобщения. Ограничителната заповед се налага с цел да ви бъде осигурена защита срещу заплахи или прояви на насилие.

Ако съществува сериозен риск от това срещу вас да бъде извършено престъпно деяние, възможно е на съответното лице – потенциален извършител на такова деяние, да му бъде забранено да пребивава в общия ви дом.

6.2. Кой решава дали срещу определено лице може да се издаде ограничителна заповед?

Обвинителните органи (полицията) решават дали е необходимо да бъде издадена ограничителна заповед за лицето, което ви заплашва с насилие. Впоследствие тази ограничителна заповед ще бъде подложена на преценка от съда. Както вие, така и лицето, срещу което е издадена ограничителна заповед, ще бъдете призовани да се явите по време на съответното съдебно заседание. Като жертва на престъпно деяние обаче вие не сте задължена да присъствате в съдебната зала. Не е нужно да подадете оплакване за извършено срещу вас престъпно деяние, за да бъде издадена ограничителна. Такава заповед може да ви накара да се чувствате в по-голяма безопасност и по този начин да ви бъде по-лесно да подадете оплакване.

7. АДВОКАТ НА ПОТЪРПЕВШИЯ

Адвокат на потърпевшия е адвокат, който ви предоставя съвет и помощ преди подаване на оплакване в полицията;; по време на подаване на оплакване; всеки път, когато от полицията ви задават въпроси; както и по време на евентуален съдебен процес.

7.1. Кога имате право на адвокат на потърпевшия?

Имате право на адвокат на потърпевшия, ако сте жертва на едно или повече от следните деяния:

- изнасилване;
- била сте принудена да сключите брак против волята си (насилствен брак);
- някой във вашето семейство или жилище ви е подлагал на тежко или периодически насилие или малтретиране ;
- трафик на хора;
- женско обрязване (генитално осакатяване);
- при нарушаване на ограничителната заповед от страна на съответното лице, срещу което е издадена;
- други случаи, при които сте претърпели значителни физически или психически наранявания в резултат от подобни деяния.

Вашите деца също имат право на адвокат на потърпевшия, ако са жертва на сексуално малтретиране.

7.2. С какво може да ви помогне адвоката на потърпевшия?

Адвокатът на потърпевшия ви помага при взимането на решение за това, дали да подадете оплакване в полицията за случилото се. Адвокатът на потърпевшия ви придружава в полицейското управление и ви помага, когато представяте писмено описание на случилото се. Той/тя може да поиска също така издаване на ограничителна заповед и предоставяне на устройство за сигнализиране при заплахата. Адвокатът на потърпевшия ще ви помогне и ако по случая ви бъде заведено съдебно дело. Той/тя ще ви обясни какво се случва по време на съдебния процес, в това число и какви въпроси ще ви бъдат зададени. Адвокатът на потърпевшия ще има право да присъства по време на цялото дело. Ако желаете да получите обезщетение от съответния извършител на деянието, адвокатът на потърпевшия ще ви помогне и с това.

Ако имате право да ви бъде назначен адвокат на потърпевшия, предоставената от негова/нейна страна помощ ще е напълно безплатна за вас.

7.3. Какво можете да направите, ако нямате право да ползвате помощта на адвокат на потърпевшия, а същевременно се страхувате да се явите като свидетел по време на съдебния процес?

За тази цел можете да се свържете с Консултантската служба за жертви на престъпления. Представителства на консултантската служба има в повечето по-големи градове. Можете да се обадите или да отидете на място в службата и да получите информация за случващото се в рамките на вашия съдебен процес.

В някои съдилища има и специални длъжностни лица, чиято задача е да предоставят подкрепа на свидетелите. Тези длъжностни лица ще ви помогнат преди да дадете свидетелски показания, като също така имат право и да бъдат с вас в съдебната зала, когато давате показания. От Консултантската служба за жертви на престъпления ще ви помогнат да се свържете с такова длъжностно лице, оказващо подкрепа на свидетелите в съда.

**Важно е да знаете,
че дори и да
нямате адвокат на
потърпевшия, след
като сте жертва на
насилие, ще ви бъдат
предоставени грижа
и внимание преди, по
време и след съдебния
процес.**

8.) КАКВИ СА ПРАВАТА НА ЖЕРТВИТЕ НА ТРАФИК НА ХОРА?

Ако сте жертва на трафик на хора и сте успели да избегате или обмисляте как да се измъкнете от тази ситуация, имате право да кандидатствате за временно пребиваване в страната, както и за разрешително за работа със срок на валидност до 6 месеца. Този период е така нареченият период за размисъл. Не е необходимо да предоставяте доказателства за това, че сте жертва на трафик на хора. Целта е през тези 6 месеца да можете да се върнете към една безопасна среда на живот, като през това време обмислите дали искате да подадете оплакване в полицията за виновните лица.

Можете да подадете молба да ви бъде предоставен „период за размисъл“ в имиграционния отдел към местното полицейско управление. Там ще ви зададат някои въпроси, ще ви направят снимки, ще ви вземат пръстови отпечатъци, ще регистрират вашата молба и след това ще я изпратят в UDI. Когато отивате в полицията, за да подадете молба за „период за размисъл“, можете да бъдете придружена от вашия адвокат на потърпевшия или от друго лице, на което имате доверие.

Ако решите да подадете оплакване в полицията за извършеното срещу вас престъпно деяние, имате право да кандидатствате

пред UDI за допълнителен едногодишен период на валидност на временното разрешително за работа и престой в страната. Това разрешително може да бъде подновено, ако отговаряте на условията за получаването му, а по-точно, условието да има налична документация от полицията, доказваща, че ѝ сътрудничите в наказателния процес срещу лицата – организатори на трафика на хора, както и че полицията смята присъствието ви в Норвегия за необходимо за успешното провеждане на разследването и съдебния процес. Друго условие е повече да не поддържате връзка с престъпните кръгове, отговорни за трафика на хора.

От 1 ноември 2008 г. е в сила общо правило, според което на всички жертви на трафик на хора, предоставили свидетелски показания в рамките на провеждано разследване срещу отговорните за трафик лица, им се предоставя разрешително за престой, което ще служи като основа за последващо разрешително за заселване в Норвегия. Това правило важи за всички националности. С други думи, веднага след като полицията приключи разследването на случая, по който сте им помогнали като свидетел/потърпевша страна, вие можете да подадете молба за постоянно пребиваване в Норвегия.

9.) ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ЗА ЖЕРТВИТЕ НА НАСИЛИЕ

Ако сте жертва на някое от престъпните деяния, посочени в точка 1.1, имате право да подадете молба пред държавните органи на Норвегия за получаване на обезщетение като жертва на насилие. Преди обаче да кандидатствате за обезщетение, първо трябва да сте подали оплакване в полицията за въпросното деяние. Ако имате право на адвокат на потърпевшия, той/тя ще ви помогне при подаването на молбата за обезщетение.

Ако дадено лице загине в резултат от престъпно насилническо деяние, съответното обезщетение може да бъде предоставено на съпруга/съпругата, партньора, децата или родителите на загиналото лице.

разследването е преустановено, в някои случаи можете въпреки това да получите съответно обезщетение.

Ако вашият годишен доход е по-малък или равен на 246 000 норвежки крони и не разполагате с по-значително имущество, имате право да получите помощ от адвокат при подаването

на молба за обезщетение като жертва на насилие. Можете да получите правна помощ и ако искате да обжалвате решението по вашата молба за получаване на обезщетение като жертва на насилие. В такъв случай ще трябва да заплатите част от таксата в размер на 890 норвежки крони, освен ако годишният ви доход не е изключително нисък.

Ако нямате право на правна помощ, можете да се свържете с организацията „Правни съвети за жени“ (JURK) на телефон 22 84 29 50, за да получите съдействие при подаването на молба за обезщетение като жертва на насилие.

Молбите за обезщетение за жертви на насилие се изпращат на следния адрес: Kontoret for voldoffererstatning (Служба за изплащане на обезщетения за жертви на насилие), Postboks 253, 99 51 Vardø, Norway. Допълнителна информация можете да намерите на следния сайт: www.voldsoffererstatning.no

Ако вашите деца са били свидетели на проявите на насилие, на които сте жертва, те също имат право да получат обезщетение като жертви на насилие.